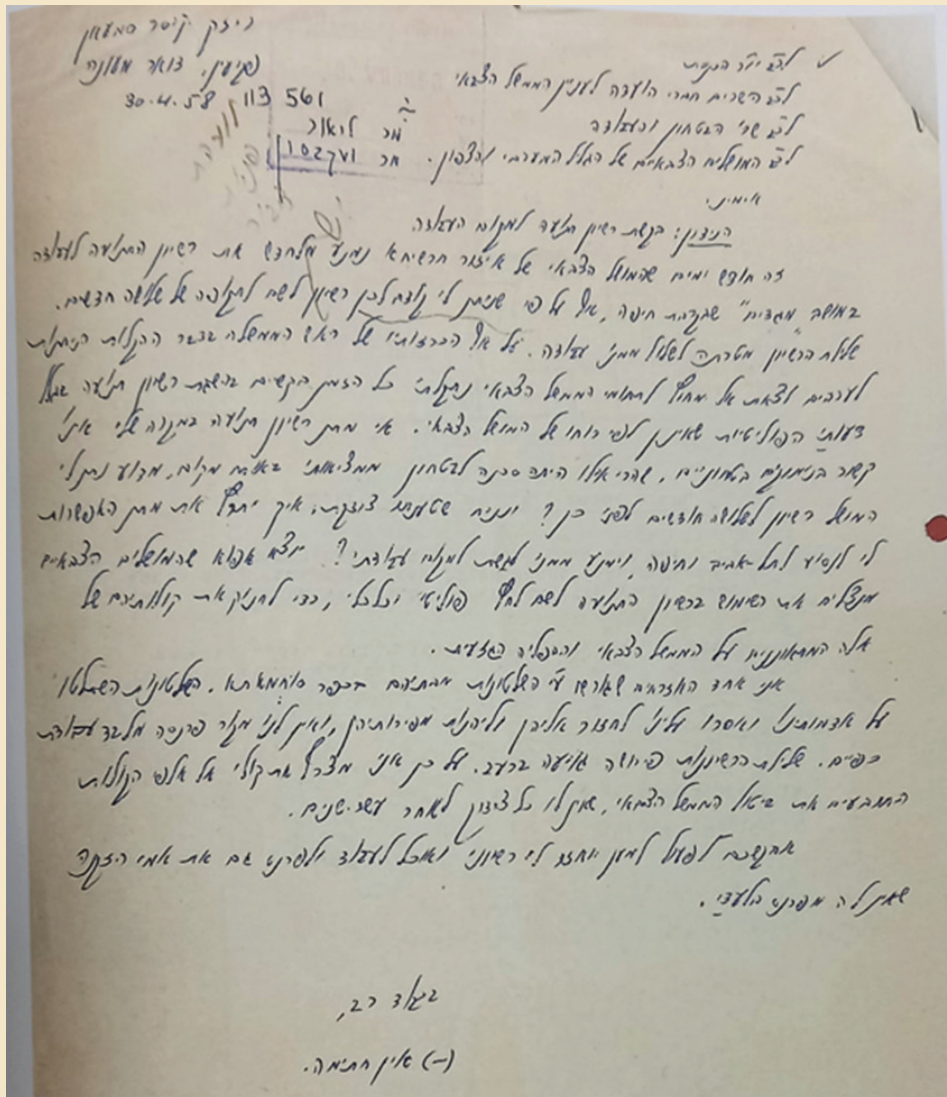

זכויות אזרחים ערבים במסגרת הממשל הצבאי

(יש לבחור מה מתוך הקטעים הבאים אכן יופיע בדף המקורות איתו יעבדו החניכים):

המכתב הבא נשלח באפריל 1958 על-ידי ריזק קיסר סמעאן, תושב פקיעין שבגליל.

מקור: ארכיון הכנסת, תיק 3/מו/76. מובא בתוך הספר הממשל הצבאי 1948-1966 – אסופת מסמכים (אדם רז, ליאור יבנה, נועה כהן, הוצאת מכון עקבות לחקר הסכסוך הישראלי-פלסטיני, 2021). אלא אם מצוין אחרת, ספר זה הוא המקור לקטעים הקשורים בממשל הצבאי.

הקטע הבא לקוח מתזכיר שנשלח מטעם 30 תושבים מבאקה אל-גרביה לועדת רוזן בשנת 1958. ועדת רוזן היתה אחת מתוך כמה ועדות שקמו במהלך שנות קיומו של הממשל הצבאי על ערביי ישראל (1948-1966), על מנת לבחון את עתידו. היא המליצה להקל חלק מן המגבלות שהטיל הממשל הצבאי על האזרחים הערבים בישראל, המלצות שלא יושמו על-ידי ממשלת ישראל.

מקור: ארכיון המדינה, תיק גל-13904/9.

2. הגבלות התנועה ומשטרה הרשיונות הם אחת החופעות המחפירות ביותר של הרדיפה אשר אוכף אותה הממשל הצבאי. הלה הטיל את ההגבלות האלה על התושבים הערבים וכך דש ברגליו את הזכויות היסודיות ביותר אשר חוקי המדינה מעניקים להושבים שכן אסר על התושב הערבי את התנועה בארצו בלא רשיונות מיוחדים למקומות מסוימים אשר מוציאים המושלים הצבאיים הדף והריהם משתמשים בבר לטובת מגמותיהם המפלגחיות והפוליטיות. לעתים

3. המעצר וההגליה האדמיניסטרטיבית הם נשק דכוי וטרור המכוון נגד התושבים הערבים. הערבים כבר נפגעו בשיטות הדכוי והטרור האמפריאליסטיים המחועבים ביותר אשר ירש הממשל הצבאי מהמנדט הבריטי בימי שלטונו על הארץ הזאת. הנה סעיף 111 מהחוקים לשעת חרום המנדטוריים המקנים סמכות למושלים הצבאיים לעצור ולהגלות כל תושב שהוא באורח אדמיניסטרטיבי בלא הזדקקות לבחי המשפט ובלא הטלת כל אשמה שהיא. נשק זה כיוצא בו מנשקי העושק והעריצות שנצטידו בהם המושלים הצבאיים השתמשו בו באופן מחואם למטרותיהם של אוכפי השלטון הברברי הזה. כתוצאה מזה נהיה החושב ערבי בלתי בוטח בחרותו אפילו בתחום אותו הגטו הושם בו כלומר גטו הממשל הצבאי. וכך צפוי להם לחושבים הערביים עונש המעצר וההגליה האדמיניסטרטיבית בכל רגע ובמיוחד אותם התושבים המביעים גלויות את החמריותם על הממשל הצבאי.

כך נראה רישיון יציאה משטחי הממשל הצבאי, שכל אזרח ערבי שחי באזורים שנכללו תחתיו (כלומר כלל היישובים הערביים בגליל, במשולש ובנגב, ולא כולל הערים המעורבות) היה מחויב לשאת כדי לצאת משטחי הממשל.

רשם רשם הממשל

מס. תעודת זהות _____
מספר _____
מסדת המדינה _____

נשא תעודה זו רשאי לצאת מטטח בממשל
צבאי לי: _____

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

עם מכונית _____
חוקי רישיון כיום _____
דגם כיום _____

החוקר _____
המפקד _____
המפקד _____
המפקד _____

רשם הממשל

המפקד רישיון זה מתקבל למספר
מיד לממשל הממשל הממשל

ממשל צבאי

רשיון יציאה
משטחי הממשל הצבאי

מס' 14087

שם לב:

1. רשיון זה מקנה חירות יציאה רק לאזרחים
המקומיים ולעדות המסורה המסומנת בגוף
הרישיון.
2. עליו להחזיר לו להחליף את הרישיון במקום
הצבאי.
3. עליו לשאתו כל זמן שהותו במחנה למחנה
הממשל הצבאי.
4. עליו להחזיר את המסמך המסורה המקומית
במסגרת של אגף הרישיון.
5. מפקד לרעה ברישיון זה יחזר לנקיטת
הפעולות המסוימות נגדו.
6. נשא רישיון זה חייב לשאת עמו תעודת
זהות לצורך חוקי נוסף.

המפקד רישיון זה מתקבל למספר
מיד לממשל הממשל הממשל

הקטע הבא לקוח ממכתב שנשלח לוועדת רוזן במאי 1958 מאת דלה ג'ירייס ונעאמנה
מחמוד סעיד, שני סטודנטים ערבים באוניברסיטה העברית.
מקור: ארכיון המדינה, תיק גל-1/13902

1. בסטודנטים חלופדים באוניברסיטה העברית בירושלים חייבים
אנו באופן מחסידי להצטייד ברשיון חנוכה הסקנה לנו את זכות
הכניסה לירושלים אבל השאלה היא באיזו מידה רשיון זה מאפשר לנו
ליטורים פדחים:

2. רשיון זה נבחן לכל סטודנט עם החחלה ליטוריו למשך
הקופות שונות ולפי מעל מיוחד שערבנו בין הסטודנטים הערביים
מצאנו כי רוב הסטודנטים בחחלה ליטוריהם קבלו רשיונות של
חודש ימים ואחרים קבלו רשיונות לחקופה של יומים או של שבוע
ימים בלבד. אבל לאחר החלונות שהיבשנו להנהלת האוניברסיטה,
נחנו שלטונות הממשל הצבאי רשיונות לסטודנטים של ששה חודשים,
ולמעטים מהם נחנו רשיונות למשך שנה אחת. ומצב כזה עדיין
קיים עד היום הזה.

3. סטודנט הגר בגליל למשל ושיש לו רשיון קבע של ששה
חודשים וברשיון זה רשומים שתי הערים חיפה וירושלים אינו רשאי
לנסוע כאוסובוס לחל אביב ומשם לירושלים אלא חייב הוא לנסוע
אך ורק ברבכה מסילה חיפה וירושלים משום שברשיון שלו לא
צויין המקום חל-אביב.

4. מכרי לקבל רשיון קבע של ששה חודשים על בעל הרשיון להביא
בקשה בבית למושל הצבאי, ואם יסכים מוטל זה על בקשתו אז
הוא מקבל ואם לא מסכים או נשללה מאדם זה הזכות ברשיון
והבעיה כאן היא שבכדי לקבל תשובה כל שהיא על בקשה רשיון
חייב הוא לחכות מסך שלשה חודשים ולפעמים יותר כך שבחצית
שבת הליטורים עוברת לפני סטודנט זה מקבל רשיון קבע.

5. רבים המקרים שקרו שהמושל הצבאי טלל את רשיונו של אדם
מסויים בגלל סיבות אשר אינן שייכות לתחום שעולתו ומאחר
הסטודנטים נשלל הרשיון מסך חודש שלם וע"י כך נשללה ממנו
באופן בלתי ישיר זכות הליטורים מסך חודש זה. ורשיון זה
הוחזר לו לאחר ההערבות של מוטדות גבוהים פונים.

6. הרשיון שכל סטודנט מקבל מטמש אך ורק למטרת הליטורים,
ולפי חנאף הרשיון אם כן אסור לסטודנט הערבי לעבוד במקומות
המצויינות ברשיון אם אין העבודה מצויינת ברשיון כמטרה גוספת.

הקטע הבא הוא גילוי דעת מאת סטודנטים ערבים באוניברסיטה העברית, יוני 1957.
מקור: ארכיון המדינה, תיק ל-2949/11.

ג ל ו י ד ע ת

אל צבור הסטודנטים ודעת הקהל הישראלית

אנו הסטודנטים הערביים הלומדים היסטוריה באוניברסיטה העברית בירושלים מפנאים בזה את תשומת לבם של הסטודנטים ושל דעת הקהל הישראלית למעשה עוול שנעשה כלפי הסטודנטים הערביים בכך שהופלינו מיתר החברים אתם אנו לומדים, ולא נתן לנו להשתתף בסיוול המדעי של החוג להיסטוריה כללית.

זו לא הפעם הראשונה נשללת זכותנו האלמנטרית כסטודנטים להשתתף בכל צורות הלמוד של האוניברסיטה. בפקולטה למדעי הטבע נשללה הזכות מהסטודנטים הערביים להשתתף בסיוורים הבוטניים. במחלקה לסוציולוגיה נדרשו הסטודנטים הערביים לערוך מחקרים על יסובי פרוזדור ירוסלים, אולם כל מאמציהם להסיג רסיון כניסה לסטח זה עלו בווהו.

כל זה הלוי בכך שעצם למודנו בירוסלים נתונים לחסדו של המוסל הצבאי על דלתו אנו חייבים להתדפק מדי חודס על מנת לקבל את רסיון החנועה הקובע לנו את מסלול בואנו לירוסלים, את זמן שהותנו בירוסלים, וכקצור: עצם לימודינו אינם תלויים במוסדות האוניברסיטה אלא במוסל הצבאי.

אנו סואלים: האם מוסדות האוניברסיטה, הפרופסורים והמורים, האם הסכסוך דנטים חברינו מכנים להסלים עם מעחי הפליה מביטים אלף? האם אנו, סנולדנו בארץ זאת, אין לנו הזכות לנוע ולחקור את עתיקות הארץ כאוות נפסנו? מדוע אין הנהלת האוניברסיטה מתערבת נגד מעס עוול אלה? מדוע אין הסטודנטים נוקפת אצבע להגנת זכויותינו האלמנטריות?

אנו מעיזים לעבוע: לא רק אלה המפלים אותנו, אלא גם אלה המשלימים עם ההפליה שותפים למעשה. אנו קורבנותיו.

בכל לכנו אנו מצפים להתעוררותה של דעת הקהל הישראלית שתתבע את בטול ההפליה.

הסטודנטים הערביים בחוג להיסטוריה כללית